

УДК 658.5:330.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.23>**Ковальов В.В.**

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3854-1799>

Асташов Д.М.

студент,
Херсонський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0030-0849>

Kovalov Vitalii, Astashov Davyd
Kherson State University

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

THE PROCESS OF FORMATION AND OPTIMIZATION OF THE STRUCTURE OF FINANCIAL RESOURCES OF THE BUSINESS ENTITY

У статті розглядається економічна сутність фінансових ресурсів, як матеріальна основа діяльності суб'єктів господарювання. Процес формування фінансових ресурсів є основним елементом фінансового менеджменту суб'єкта господарювання. В теорії та практиці існує велика кількість класифікаційних ознак за якими об'єднують фінансові ресурси в групи: за походженням; етапами формування; за видами господарської діяльності; за термінами використання та інше. Кожен суб'єкт господарювання має свою особливість щодо структури та процесу формування не тільки пасивів та активів, а також і своїх фінансових ресурсів. Для того щоб побудувати оптимальну структуру необхідно проаналізувати та оцінити: джерела їх формування; активи; ефективність їх використання; рентабельність. На процес формування оптимальної структури фінансових ресурсів суб'єкта господарювання впливає велика кількість як внутрішніх та і зовнішніх факторів. Напрямами оптимізації структури фінансових ресурсів можливо об'єднати в певні блоки які пов'язані з процесом їх формування, а саме: економічний, фінансовий, організаційний, технічний, блок забезпечення та функціонування.

Ключові слова: фінансові ресурси, суб'єкт господарювання, структура, класифікація, процес формування, ефективність.

The article examines the economic essence of financial resources as the material basis of business entities. In the process of economic activity, financial resources ensure the continuity of economic operations. The process of formation of financial resources is the main element of financial management of a business entity. When considering the financial resources of business entities, it should be noted that they are: an object of financial management, a source of income and risk, as well as a source of debt repayment to the financial system. Classification requirements should be based on quantitative or qualitative characteristics, or on their symbiosis. In theory and practice, there are a large number of classification features that group financial resources into groups: by origin; formation stages; types of economic activity; terms of use, etc. Each economic entity has its own peculiarities regarding the structure and process of forming not only liabilities and assets, but also its financial resources. First of all, it depends on what stage of the life cycle the business entity is in, in which sector of the economy it works, etc. The formed financial resources of the business entity are the basis of its financial and economic stability. This process is influenced by both internal and external determinants. To build an optimal structure, it is necessary to analyze and evaluate: the sources of their formation; assets; efficiency of their use; profitability. Qualitative assessment of the company's financial resources can be carried out using classic methods of economic activity analysis; classical methods of financial analysis; methods of economic and mathematical statistics; econometric methods. The profitability of entrepreneurial activity depends on the effective structure of financial resources. A large number

of both internal and external factors influence the process of forming the optimal structure of financial resources of a business entity. The directions of optimizing the structure of financial resources can be combined into certain blocks related to the process of their formation, namely: economic, financial, organizational and technical, auxiliary and functional blocks.

Key words: *financial resources, business entity, structure, classification, formation process, efficiency.*

Постановка проблеми. Під час війни та нестабільністю економічних процесів в країні перед суб'єктами господарювання постають питання пов'язані з стабільністю їх господарювання. Ці процеси суттєво впливають на структури їх капіталу. Від наявності та достатнього обсягу фінансових ресурсів залежить ведення господарської діяльності суб'єктів господарювання. В процесі управління господарською діяльністю фінансові ресурси посідають головне місце, тому що від їх якості залежить безперервність здійснення операційної діяльності, платоспроможність, рентабельність та ліквідності господарюючого суб'єкта. Найважливішим питанням при формуванні капіталу суб'єкта господарювання є процес пов'язаний з формуванням оптимальної структури його фінансових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні теоретичні та практичні аспекти проблем формування та оптимізації структури фінансових ресурсів, розглядалися в працях як вітчизняних так і зарубіжних науковців. Тлумаченням та дослідженням природи фінансових ресурсів займалися та займаються такі науковці: Опарін В., Пойда-Носик Н., Грабарчук С., Гудзь О. та інші. Суттєвий теоретичний внесок в процеси формування та ефективність використання фінансових ресурсів зробили такі вчені, як Великий Ю.М., Сукрушева Г.О., Колотуха С., Бречко В., Кравцова Л., Крайник О., Клепікова З., Нікбахт Е., Гропеллі А., Руденко М., Терещенко О. Але не зважаючи на велику кількість наукових здобутків в цій проблематиці, деякі теоретичні та практичні аспекти процесу формування та оптимізації структури потребують подальших досліджень.

Формулювання цілей статті. Незважаючи на велику кількість досліджень та наукових праць, які проведені вченими з питань трактування поняття «фінансові ресурси», процес їх формування та оптимізації їх структури, актуальними залишаються питання особливостей процесу формування оптимальної структури фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність на зовнішніх та внутрішніх ринках під впливом жорсткої конкуренції. Матеріальною основою здійснення їхньої діяльності є фінансові ресурси.

Тлумаченням та дослідженням природи фінансових ресурсів приділили та приділяють увагу велика кількість науковців. Але на сьогодні не існує остаточного підходу до визначення цієї категорії. Це обумовлено тим, що дана економічна категорія багатогранна та складна.

Опарін В. наголошують на тому, що «фінансові ресурси є динамічним поняттям, з цільовим спрямуванням» [11].

Пойда-Носик Н. та Грабарчук С. трактують сутності поняття фінансові ресурси, як «сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на дату у процесі реалізації продукції, основних та оборотних засобів і видачі зобов'язань» [12, с. 103].

Гудзь О. наголошує на тому, що «фінансові ресурси – сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства та призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства» [3, с. 324].

Куліченко Ю. вказує на те, що фінансові ресурси «це частина коштів, що були сформовані під час створення суб'єкта господарювання, надходять на підприємство

за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності для реалізації поставлених завдань та виконання зобов'язань» [5].

Козачок І. дає наступне визначення «фінансові ресурси підприємства – це сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на певну дату в процесі реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, основних і оборотних засобів та видачі зобов'язань» [6, с. 278].

Сіліна І. та Хацер М. стверджують, що «фінансові ресурси як джерела засобів підприємства, що спрямовуються на формування його активів, по суті, представляють собою грошовий капітал, що використовується підприємством для формування власних активів і здійснення виробничо-господарської діяльності» [15, с. 85].

Проаналізувавши тлумачення поняття «фінансові ресурси», можливо акцентувати увагу на тому, що кожен науковець трактуючи дане поняття закладає в нього певне ключове значення. Так, одні вказують на те, що фінансові ресурси, це – грошові фонди, інші грошові ресурси, високоліквідні активи, грошові фонди цільового призначення, сукупність активів та інше.

Виходячи з цього, фінансові ресурси суб'єкта господарювання – це усі надходження в грошовій або прирівняної до них формі, які акумулюються та використовуються суб'єктом господарювання для ведення своєї діяльності.

Одним із найважливіших елементів фінансового менеджменту суб'єкта господарювання є процес формування його фінансових ресурсів, а саме ефективної її структури. Тому, що вона дає йому змогу отримувати максимальний зиск від усіх видів його діяльності та безперервно її здійснювати.

У зв'язку з цим суб'єкт господарювання повинен ефективно формувати свою структуру фінансових ресурсів.

Як зазначають Великий Ю.М., Сукрушева Г.О. та Подлесецька І.А. «ефективність – економічна категорія, що розкриває основну мету управління підприємством і вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами» [2, с. 352].

Основні підходи які висуваються до завдань формування ефективної структури фінансових ресурсів суб'єкта господарювання наведені на рисунку 1.

Рис. 1. Вимоги до формування ефективної структури фінансових ресурсів
Джерело: [2, с. 353]

Процес формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання є основою яка забезпечує ведення ним фінансово-господарської діяльності. На даний процес впливають різні детермінанти: внутрішні та зовнішні.

Внутрішні детермінанти безпосередньо пов'язані з діяльністю суб'єкта господарювання, тобто вони є несистематичними.

Зовнішні детермінанти знаходяться в прямому взаємозв'язку з господарюючим суб'єктом, та вони є систематичними.

Процес формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання залежить від його розміру та галузі діяльності. В свою чергу процес формування пов'язаний та залежить від джерел з яких надходять кошти.

Джерела формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання поділяються на позиковий та власний капітал.

Також процес формування фінансових ресурсів залежить від механізму їх формування який наведений на рисунку 2.

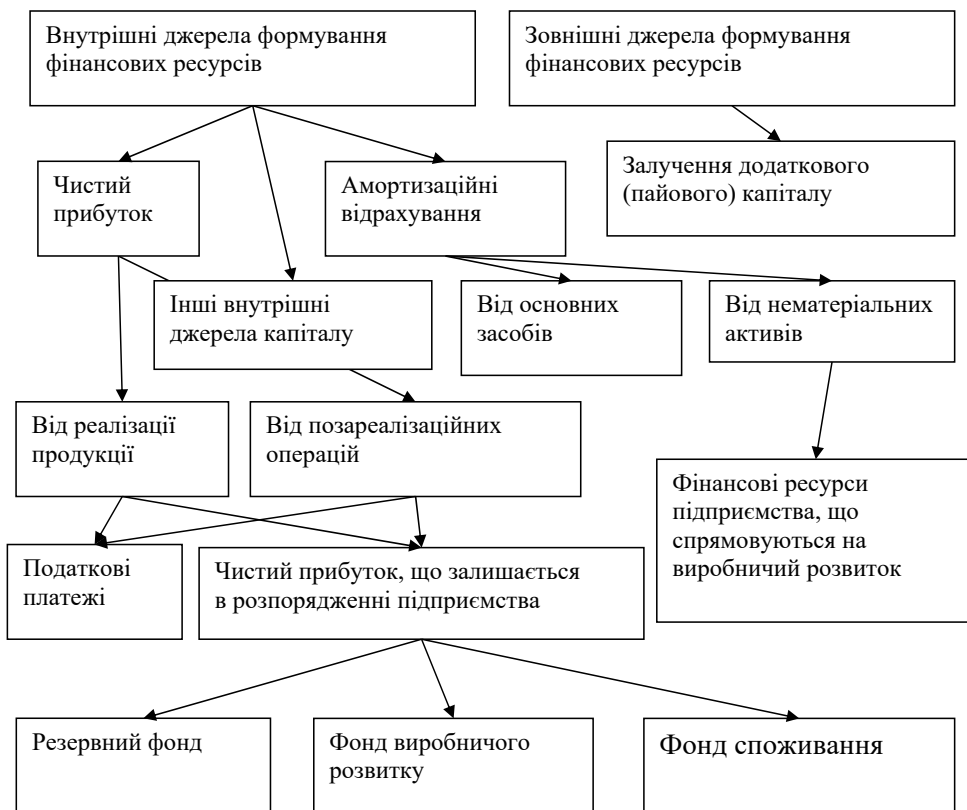

Рис. 2. Механізм формування фінансових ресурсів підприємства
Джерело: [9, с. 23]

Велике значення для стабільної діяльності суб'єкта господарювання має структура джерел формування його фінансових ресурсів.

Як зазначає Руденко М.І. «підприємство визначає свою ефективну структуру джерел фінансових ресурсів виходячи з таких факторів: вартості джерел фінансування; наявності витрат, пов'язаних із можливим банкрутством; наявності витрат, пов'язаних із конфліктом інтересів між власниками і кредиторами, конфліктом інтересів між власниками і менеджментом підприємства» [13, с. 216].

Процес формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання повинен мати логічну систему, для того щоб досягти керованості об'єктів впливу. Для того щоб досягти цього необхідно їх поділити на групи та класи, та класифікувати.

Формування та створення практичної класифікації фінансових ресурсів суб'єкта господарювання необхідно визначити вимоги до цієї класифікації.

Загально прийнятими вимогами є:

- необхідно забезпечити між сумою та обсягом елементів виділених класів рівність;
- застосування однієї основи;
- необхідно досягти процесу безперервного поділу;
- забезпечити не пересікання обраних класів.

Формування класифікації може здійснюватися на основі якісних, кількісних ознак або їх комбінації.

Вимоги до класифікації наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Вимоги до класифікації на основі кількісних та якісних ознак

Види класифікацій	Вимоги до класифікації
На основі кількісних ознак	Забезпечення рівності між обсягом елементів всієї сукупності та сумою елементів всіх виділених класів;
	Взаемовиключення виділених класів, тобто забезпечення їх непересічності;
	Безперервність поділу (для багатоступінчатих класифікацій), тобто перехід з одного рівня ієрархії на інший починається найближчим по ієрархічній структурі системи класом
На основі кількісних і якісних ознак	Необхідність застосування однієї основи
На основі якісних ознак	забезпечення відповідності критерію поділу науковій гіпотезі дослідження або цільовим вимогам (меті) суб'єкта впливу на об'єкти класифікації;
	пріоритетність стохастичних зв'язків між елементами класифікації над детермінованими;
	відмова від статичності з метою врахування динамічності системи, елементи якої класифікуються.

Джерело [14, с. 15].

На сьогоднішній день не існує загально прийнятої класифікації фінансових ресурсів суб'єкта господарювання.

Так, одні науковці класифікують фінансові ресурси виходячи з ознак права власності на них. Інші виходячи з джерел формування фінансових ресурсів за елементами балансу.

Кірсанова А.М. та Точонов І.В. пропонують класифікувати фінансові ресурси суб'єкта господарювання за: походженням, характером використання, кругообігом (рисунок 3).

Стецюк П. А. наводить наступну класифікацію джерел формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання виходячи з сфери застосування яка наведена в таблиці 2.

В умовах військового стану фінансові менеджери повинні сконцентрувати увагу на напрямках покращення фінансового стану суб'єкта господарювання, одним із шляхів даного процесу є оптимізація структури формування його фінансових ресурсів.

На формування оптимальної структури фінансових ресурсів суб'єкта господарювання впливають зовнішні та внутрішні детермінанти середовища в якому він здійснює свою діяльність. Їх оцінка дозволяє, нівелювати їх або зменшувати їх вплив.

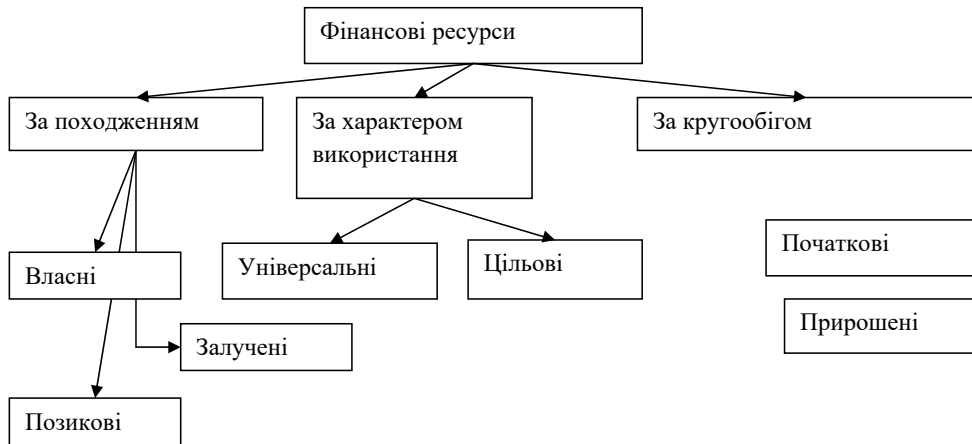

Рис. 3. Класифікація фінансових ресурсів [4, с. 119]

На сьогоднішній день не існує однозначного визначення поняття оптимальна структура фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта.

Науковці по різному його трактують виходячи з диференціації різних показників.

Таблиця 2

Сфера застосування класифікації джерел формування фінансових ресурсів

Класифікаційна ознака	Елементи класифікації	Складові класифікації	Сфера застосування
Елементи пасиву балансу	Власний капітал	Статутний	В бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, фінансовому аналізі, плануванні та прогнозуванні, обґрунтуванні фінансових рішень, інших сферах аналітично-планової роботи
		Пайовий	
		Резервний	
		Додатково вкладений	
		Інший додатковий	
		Нерозподілений прибуток	
Право власності	Зобов'язання	Довгострокові	В фінансовому аналізі, плануванні та прогнозуванні, обґрунтуванні фінансових рішень, фінансових моделях
		Поточні	
		Власні	
	Позикові	Емісія облігацій інших боргових зобов'язань з фіксованими відсотками та термінами погашення	
		Кредити комерційних банків	
		Залучені	
Фінансові активи та інструменти	Боргові	Додаткові внески до статутного фонду	Для обґрунтування та розробки фінансових моделей
		Цільове державне фінансування	
		Безоплатно надані кошти	
Фінансові активи та інструменти	Пайові (залишкові)	Прості акції	Для обґрунтування та розробки фінансових моделей
		Облігації	

Джерело: [14]

Так, Нікбахт Е., Гроппеллі А., Брігхем С. розглядають його виходячи з співвідношення позикового та власного капіталу, що впливає на ціну фінансових інструментів суб'єкта господарювання [10].

Терещенко О.О. розглядаючи оптимальну структура фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта виділяє вартість суб'єкта господарювання в цілому, також через співвідношення позикового та власного капіталу [16].

Бланк І. вказував на те, що «оптимальна структура капіталу – таке співвідношення використання власних та запозичених коштів, при якому забезпечується найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства» [1].

Фактори впливу на процес оптимізації структури фінансових ресурсів суб'єкта господарювання через призму процесу кредитування наведений на рисунку 4.

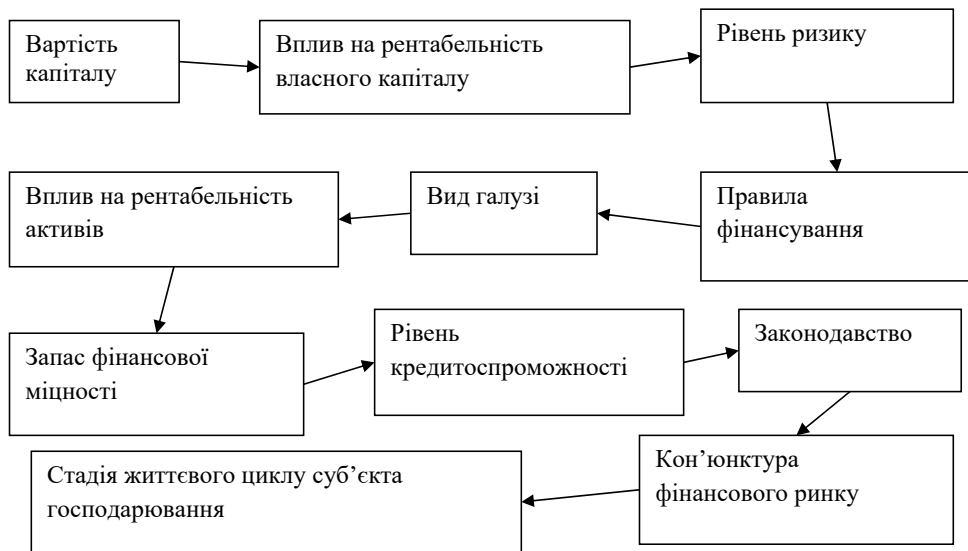

Рис. 4. Фактори впливу на структуру фінансових ресурсів суб'єкта господарювання
Джерело: [7, с. 48]

Сьогодні на ефективність використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання впливає військовий стан (невизначеність), тобто зовнішній фактор, на який господарюючі суб'єкти не можуть вплинути. Але, як зазначають Колотуха С., Бречко В. та Кравцова Л. «підприємства мають внутрішні резерви підвищення ефективності їх використання, на яку вони можуть впливати. До них належать використання тривалих господарських зв'язків, удосконалення системи розрахунків, раціональна організація продажу, систематичний контроль за оборотністю коштів у розрахунках» [8, с. 32].

Виходячи з того, що на процес забезпечення фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання впливає велика кількість факторів, їх можливо об'єднати в певні блоки.

Так Гудзь О. пропонує модель механізму забезпечення фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання та виділяє в ній наступні блоки: організаційно-економічний, функціональний, забезпечувальний та організаційно-технічний [3, с. 119].

Дана модель дозволяє раціонально формувати фінансові ресурси, але при позитивному впливі зовнішнього середовища. Ефективне проведення фінансового менедж-

менту фінансових ресурсів, в середині самого суб'єкта господарювання, дасть можливість збільшити ефективність авансованого капіталу суб'єкта господарювання. Фінансові менеджери повинні дотримуватися тактики спрямування акумульованих фінансових ресурсів, з різних джерел, в конкретно визначенні, стратегією розвитку суб'єкта господарювання, активи.

Також на процес формування оптимальної структури формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання має ризик, який виникає в процесі формування його капіталу.

Висновки. В процесі господарської діяльності суб'єкта господарювання відбуваються зміни в структурі та розмірах його фінансових ресурсів які формуються із зовнішніх та внутрішніх джерел. Для максимального задоволення фінансовими ресурсами фінансові менеджери суб'єкта господарювання повинні раціонально та ефективно не тільки їх формувати, але й використовувати, для того щоб забезпечити безперебійність ведення його господарської діяльності та досягати розвитку. Головним завданням фінансового менеджменту суб'єкта господарювання є пошук ефективних джерел формування його фінансових ресурсів, а також оптимізація їх структури та напрямків використання. Тому якісна та повна класифікація фінансових ресурсів дозволить виробити процедуру та розробити алгоритми обробки інформації для створення відповідного ефективного співвідношення між показниками які відображають соціально-економічні можливості суб'єкта господарювання.

Сьогодні для фінансових менеджерів суб'єктів господарювання основним завданням є процес вдосконалення існуючої, в господарюючого суб'єкта, системи фінансового забезпечення з урахуванням ризику. Це можливо досягнути за рахунок поліпшення структури формування фінансових ресурсів де домінуючу позицію повинні займати саме його власні джерела самофінансування.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. А. Управління формуванням капіталу. Київ : Ника-Центр, 2000. 512 с.
2. Великий Ю.М., Сукрушева Г.О. та Подлесецька І.А. Теоретичні основи формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства *Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал*. Одеса. 2018. Вип. 17. С. 351–355. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/59.pdf (дата звернення: 16.05.2024).
3. Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
4. Кірсанова А.М., Точонов І.В. Фінансові ресурси підприємства та ефективність їх використання. *Збірник наукових праць ДонНАБА*. 2015. № 1. С. 116–122.
5. Куліченко Ю.Л. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний вісник УАБС НБУ. Серія «Економічні науки»*. 2013. № 4. URL: <http://bulletin.uabs.edu.ua/V726B86443B5FFB6C3> (дата звернення: 16.05.2024).
6. Козачок І.А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2011. № 47. С. 277–283.
7. Ковтун О.А. Напрями оптимізації фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 7. С. 47–50.
8. Колотуха С., Бречко В., Кравцова Л. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: формування та використання в умовах економічної нестабільності. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2016. Вип. 1. С. 29–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2016_1_8. (дата звернення: 16.05.2024).
9. Крайник О.П., Клепікова З.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів : ДУ «Львівська політехніка»; Київ : Дакор, 2010. 260 с
10. Нікбахт Е. Гропеллі А. Фінанси. Київ : Основи, 1992. 383 с.
11. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 240 с.
12. Пойда-Носик Н., Грабарчук С. Фінансові ресурси підприємства. *Фінанси України*. 2003. № 1. С. 96–103.

13. Руденко М.І. Методика оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства та оптимізація їх структури. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 18(2). С. 214–219.

14. Стецюк П.А. Методологічний базис управління джерелами формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка, менеджмент, бізнес*. 2018. № 2 (24). С. 13–23.

15. Сіліна І.В., Хацер М.В. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2015. № 11. С. 85–88.

16. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.

References:

1. Blank Y. A. (2000) *Upravlenye formirovaniem kapytala* [Management of capital formation]. Kyiv: Nyka-Tsentr, 512 p. (in Ukrainian)

2. Velykyi Yu. M., Sukrusheva H. O. ta Podlesetska I. A. (2018) Teoretychni osnovy formuvannya efektyvnoi struktury finansovykh resursiv pidpriemstva [The theoretical basis for the formation of an effective structure of financial resources of the enterprise]. *Infrastruktura rynku. Elektronnyi naukovopraktychnyi zhurnal*. Odesa. Vol. 17, pp. 351–355. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/59.pdf

3. Hudz O. Ye. (2007) *Finansovi resursy silskohospodarskykh pidpriemstv* [Financial resources of agricultural enterprises]. Kyiv: NNTs IAE. (in Ukrainian)

4. Kirsanova A. M., Tochonov I. V. (2015) *Finansovi resursy pidpriemstva ta efektyvnist yikh vykorystannia* [Financial resources and its effective usage]. *Zbirnyk naukovykh prats DonNABA*, no. (1), pp. 116–122.

5. Kulichenko Yu. L. (2013) *Finansovi resursy pidpriemstva ta yikh optymizatsiia* [Financial resources of the enterprise and their optimization]. *Molodizhnyi visnyk UABS NBU, Seriia "Ekonomichni nauky"*, no. 4. Available at: <http://bulletin.uabs.edu.ua/B726B86443B5FFB6C3>

6. Kozachok I. A. (2011) *Formuvannia ta upravlinnia efektyvnym vykorystanniam finansovykh resursiv pidpriemstva* [Formation and management of the effective use of the company's financial resources]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, vol. 47, pp. 277–283.

7. Kovtun O. A. (2011) *Napriamy optymizatsii finansovykh resursiv pidpriemstv v umovakh nestabilnoho seredovyschcha* [Directions for optimizing financial resources of enterprises in an unstable environment]. *Investytstii: praktyka ta dosvid*, no. 7, pp. 47–50.

8. Kolotukha S., Brechko V., Kravtsova L. (2016) *Finansovi resursy silskohospodarskykh pidpriemstv: formuvannia ta vykorystannia v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti* [Financial resources of agricultural enterprises: formation and use in conditions of economic instability]. *Visnyk Kyivskoho instytutu biznesu ta tekhnologii*, no. 1, pp. 10–14. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2016_1_8

9. Krainyk O. P., and Klepikova Z. V. (2010) *Finansovi menedzhment* [Financial Management]. Lviv: DU «Lvivska politehnika»; Kyiv: Dakor. (in Ukrainian)

10. Nibakht E. And Hropelli A. (1992) *Finansy* [Finances]. *Osnovy*, Kyiv. (in Ukrainian)

11. Oparin V. M. (2004) *Finansy (Zahalna teoriia)* [Finance (General Theory)]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)

12. Poida-Nosyk N., Hrabarchuk S. (2003) *Finansovi resursy pidpriemstva* [Financial resources of the enterprise]. *Finansy Ukrainy*, no. 1, pp. 96–103.

13. Rudenko M. I. (2010) *Metodyka otsinky efektyvnosti formuvannya finansovykh resursiv pidpriemstva ta optymizatsiia yikh struktury* [Methodology for assessing the effectiveness of the formation of financial resources of the enterprise and optimization of their structure]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 18(2), pp. 214–219.

14. Stetsiuk P. A. (2018) *Metodolohichniy bazys upravlinnia dzherelamy formuvannya finansovykh resursiv pidpriemstv* [Methodological base of management by the sources of forming of financial resources of enterprises]. *Економіка, менеджмент, бізнес*, no. 2 (24), pp. 13–23.

15. Silina I. V. and Khatser M. V. (2015) *Management of the financial condition of the enterprise in crisis condition* [Management of financial state of the enterprise in the crisis]. *Економіка та держава*, vol. 11, pp. 85–88.

16. Tereshchenko O. O. (2003) *Finansova diial'nist' sub'ektiv hospodariuvannia* [Financial activities of economic entities]. KNEU, Kyiv. (in Ukrainian)